

การศึกษาเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครอง
การลงทุนภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

A THEORETICAL STUDY OF LEGAL PRINCIPLES AND RULES FOR PROMOTION
AND PROTECTION OF INVESTMENTS IN EASTERN ECONOMIC CORRIDOR (EEC)

ณัฐวุฒิ ชื่นโพธิ์กลาง¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับ หลักการและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายในการส่งเสริม และคุ้มครองการลงทุน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา หลักการและกฎเกณฑ์สากลทางกฎหมาย เปรียบ เทียบกับ กฎเกณฑ์และเงื่อนไขการลงทุนภายใน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สำหรับใช้เป็น ข้อมูลการพิจารณากำหนดนโยบายหรือมาตรการ ที่เหมาะสมต่อการลงทุนต่อไป โดยผลการศึกษา พบว่า เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาเมือง ให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาค และรองรับ การลงทุนอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ และ กิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งจะสนับสนุนการ ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ โดยพระราชบัญญัติเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ได้กำหนด หลักการและกฎเกณฑ์ของสิทธิประโยชน์เพื่อ ส่งเสริมบรรยากาศของการลงทุน และเชิญชวนนัก ลงทุนให้เข้ามาลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาค

ตะวันออก ด้วยการเสนอสิทธิประโยชน์ทางภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่มีใช้ทางภาษีไว้หลายประ การ รวมถึงการไม่กำหนดกฎเกณฑ์ทางลบที่จะ สร้างความไม่มั่นใจแก่นักลงทุนไว้ในกฎหมายฉบับ ดังกล่าวด้วย

คำสำคัญ: เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เขต ส่งเสริมการลงทุน การส่งเสริมการลงทุน

Abstract

This paper is the research about rules and principles of laws for promotion and protection of investment. Purposes of this study was to examine the rules and principles of laws in comparison with investment's rules and conditions at Eastern Economic Corridor (EEC), which provided consideration of information to propose policies or measures for further appropriate investment.

The results concluded that the Eastern

¹พนักงานวิเคราะห์และวางแผน บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ปฏิบัติงาน Secondment บริษัท ปตท.น้ำมัน และการค้าปลีก จำกัด (มหาชน)

Economic Corridor (EEC) aims to develop infrastructures and city to be the leading economic zone, which supports industrial investment's target of the country and others economic activities that enhances competitive abilities of the country including facilitations for investors both abroad and in the country. Eastern Special Development Zone Act B. E. 2561 is specified policies and rules of the advantages to promote investment environment and invited investors to invest in the Eastern Economic Corridor (EEC) by offering other tax advantages, which is not the tax. Moreover, there will be no specified negative rules that would make unconfident to the investors by aforementioned laws.

Keywords: Eastern Economic Corridor (EEC), Special Economic Zone, Investable Promotion

บทนำ

ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (2560, 17 มกราคม 2560) ได้ส่งเสริมและจัดตั้งเขตพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนและการอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการอันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งนโยบายดังกล่าว สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern

Economic Corridor – EEC) ที่ครอบคลุมพื้นที่สามจังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และเขตจังหวัดอื่นที่ติดต่อกับหรือเกี่ยวข้อง ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาด้วยความพร้อมด้านการคมนาคม การขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน ความต้องการของผู้ประกอบการ การจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ และความเชื่อมโยงกับศูนย์กลางเศรษฐกิจอื่น ๆ ทั้งยังสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value – Based Economy) โดยมุ่งหวังให้เกิดการก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยจะต้องเปลี่ยนจากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้าน ได้แก่ ความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม ไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ขณะเดียวกันยังต้องเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่า (Value Added) ไปสู่การสร้างมูลค่า (High Value) หรือการสร้างผลิตภาพ (Productivity) (แพรว ไพลิน วงษ์สินธุวิเศษ และ ณัชพล จรุงพิพัฒน์กุล, 2560) ซึ่งความสำคัญของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก คือ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเป็นกลไกสำคัญที่ใช้การลงทุนเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสามารถก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางขึ้นสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงหรือประเทศพัฒนาแล้ว

การนี้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษาในเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนภายในเขตพัฒนา

พิเศษภาคตะวันออก เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายหรือมาตรการที่เหมาะสมเพื่อช่วย ให้เกิดการลงทุนตามโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกต่อไป

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบหลักการโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก และมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ร่วมกับกระทรวงคมนาคม กองทัพเรือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาจัดทำแผนการดำเนินโครงการให้แล้วเสร็จ (สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง, 2559) การจัดตั้งเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีขอบเขตพื้นที่ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมคิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 5 ของประเทศ และเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศ ประกอบกับมีความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงข่ายถนน รถไฟ ท่าเรือ นิคมอุตสาหกรรม และยังเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางเรือของอาเซียน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังท่าเรือน้ำลึกทวายของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ท่าเรือสีหนุวิลล์ของราชอาณาจักรกัมพูชา และท่าเรือวังเตาของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง, 2559) ทั้งนี้ หากมีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ก็ยังช่วยส่งเสริมให้การใช้ประโยชน์ที่ดินในภาคตะวันออกเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ทั้ง

ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้มีการประกอบพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและทันสมัย ที่สามารถช่วยสร้างนวัตกรรมใหม่ รวมถึงสร้างความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเกษตรกรรมดั้งเดิม และวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวด้วย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559, หน้า 16 - 17) กำหนดวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อสนับสนุนและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเพิ่มการจ้างงาน ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์ ทั้งทางบก ทางราง ทางเรือ และทางอากาศ ให้เชื่อมโยงทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อยกระดับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาค และรองรับการลงทุนอุตสาหกรรมซูเปอร์คลัสเตอร์ (Super Cluster) ได้แก่ คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์โทรคมนาคม คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศซึ่งถูกคาดหวังว่าจะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมหุ่นยนต์

อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล และอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งจะสนับสนุนการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) เพื่อส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และการท่องเที่ยว 4) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อม ตลอดจนสามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการเจริญเติบโตในพื้นที่อย่างสมดุล และ 5) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน เช่น การให้สิทธิประโยชน์ การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรมาปรับใช้ในการให้บริการของภาครัฐ เป็นต้น

หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

1. หลักสุจริต (Good Faith)

หลักสุจริต เป็นหลักกฎหมายทั่วไป (Legal Principle) ที่มีความเป็นนามธรรมสูง (Abstract) (จุมพต สายสุนทร, 2546, หน้า 79) และมีลักษณะเป็นบทครอบจักรวาล (Generalklauseln) (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2555, หน้า 16) จนไม่อาจจะกำหนดขอบเขตเอาไว้ได้อย่างชัดเจน ซึ่งในความไม่ชัดเจนดังกล่าวนี้เอง จึงทำให้กฎหมายมีความยืดหยุ่นไม่แข็งกระด้าง จนสามารถปรับตัวกับสังคมที่มีความเป็นพลวัตสูงได้ อันจะนำไปสู่ความยุติธรรมที่ยั่งยืน ดังนั้น หลักสุจริตจึงมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมความประพฤติของบุคคลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคม ป้องกันไม่ให้มีการใช้สิทธิของตนไปโดยทุจริต อันเป็นการก่อความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น จึงทำให้หลักสุจริตได้รับการยอมรับในระดับ

สากล (Universal Law) (Bernardo M. Cremades, 2012) ในฐานะหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายที่มีความสำคัญยิ่ง นอกจากนี้ หลักสุจริตในฐานะหลักกฎหมายทั่วไป ยังถือเป็นรากฐานของกฎหมายในทุกแขนง เช่น กฎหมายเอกชน กฎหมายมหาชน หรือกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากแก่นของความคิด (Core of Concept) มาจากจุดกำเนิดเดียวกัน นั่นคือ แนวคิดว่าด้วยกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ที่มุ่งเน้นความยุติธรรมไม่เอารัดเอาเปรียบในเพื่อนมนุษย์ (พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, 2556, หน้า 43 - 45)

อาจกล่าวได้ว่า การกำหนดนโยบาย และกฎเกณฑ์ใด ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก จึงจำเป็นต้องตั้งอยู่บนหลักสุจริต เพราะถือเป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่สำคัญอย่างยิ่ง และเป็นหลักสากลที่ใช้กันในระบบกฎหมายทุกประเทศ

2. หลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda)

ตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา เป็นหลักเกณฑ์เดียวกับที่บุคคลจะต้องเคารพต่อสัญญาซึ่งตนได้ทำลงตามกฎหมายภายในของรัฐและบุคคลเช่นนั้น ก็จะต้องเคารพต่อสัญญานั้น ตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda) เช่นกัน รวมถึงจะต้องปฏิบัติตามสัญญาด้วยความสุจริต (Good Faith) ด้วย (จุมพต สายสุนทร, 2553, หน้า 82 - 83) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 26 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญาค.ศ. 1969 (Vienna Convention on the Law of Treaties 1969) ที่ได้วางไว้ว่า สนธิสัญญาที่มีผลใช้บังคับทุกฉบับย่อมผูกพันภาคีแห่งสนธิสัญญา และภาคีนั้นจะต้องเป็นไปตามสนธิสัญญานั้นด้วย

ความสุจริต (Vienna Convention on the Law of Treaties 1969, Article 26) นอกจากนี้รัฐจะอ้างบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในของรัฐมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามสนธิสัญญาไม่ได้ (Vienna Convention on the Law of Treaties 1969, Article 27)

อาจกล่าวได้ว่า นอกจากหลักสุจริตตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว การกำหนดนโยบาย และ กฎเกณฑ์ใด ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก ยังต้องยึดถือหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา เพื่อเป็นการรับประกันผลตอบแทนในสิ่งที่รัฐได้เชิญชวนให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งหากรัฐละเมิดหรือเพิกเฉยต่อหลักการนี้แล้ว ก็จะทำให้การลงทุนเสียความเชื่อมั่นต่อการลงทุนในโครงการนี้ได้

3. หลักการเคารพสิทธิที่ได้มา (Respect for Acquired Rights)

ตามหลักการเคารพสิทธิที่ได้มา เมื่อบุคคลได้รับสถานะหรือสิทธิใด ๆ ตามกฎหมายภายในของรัฐแล้ว สถานะหรือสิทธิดังกล่าวต้องได้รับการเคารพโดยถือเป็นพันธกรณีหนึ่งในกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการที่ถูกกล่าวอ้างถึงมากที่สุดในการวินิจฉัยเกี่ยวกับการเวนคืนทรัพย์สินของนักลงทุนต่างประเทศ เพราะการเคารพสิทธิที่ได้มาของนักลงทุนต่างประเทศ ทำให้รัฐไม่อาจปฏิเสธพันธกรณีที่จะต้องชดเชยค่าทดแทนความเสียหายให้แก่การลงทุนต่างประเทศได้ และมูลค่าทดแทนความเสียหายนั้น จะต้องครอบคลุมองค์ประกอบที่เป็นไปได้ทั้งหมดของความเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่ 1) มูลค่าทรัพย์สินทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนซึ่งถูกพรางออกไป โดยควรต้องเป็นมูลค่า

ค่าที่ผู้เป็นเจ้าของจะสามารถแลกเปลี่ยนมาได้ในตลาดเสรีโดยปราศจากการหักมูลค่าที่ลดลงเนื่องจากถูกบังคับเวนคืนดังกล่าว 2) ดอกเบี้ยจากเงินต้นในกรณีที่มีการชำระค่าทดแทนไม่ตรงตามกำหนด 3) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่ไม่ใช่ความเสียหายโดยตรง เช่น สิทธิตามสัญญาที่ต้องถูกยกเลิกไปโดยปริยาย และ 4) ค่าความนิยมทางการค้า (Goodwill) และผลกำไรที่พึงจะได้ในอนาคต (Lucrum Cessans) (ศิริรัตน์ เล้าประเสริฐ, 2538, หน้า 44 – 45)

อาจกล่าวได้ว่า หลักการนี้จึงเป็นเสมือนเครื่องมือคุ้มครองนักลงทุนจากต่างประเทศที่จะได้รับการคุ้มครองความเสียหายในกรณีที่รัฐได้เวนคืนทรัพย์สินของนักลงทุนต่างประเทศ เพราะหลักการนี้กำหนดให้รัฐต้องชดเชยค่าทดแทนความเสียหายทั้งหมดที่นักลงทุนได้รับ อย่างไรก็ตาม สุจิตรา ใจเอื้อ (2559, หน้า 130 – 142) เห็นว่าสิทธิดังกล่าวมิใช่เป็นสิทธิที่มั่นคงถาวร อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามหลักการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมอย่างสำคัญ (Clausula Rebus Sic Stantibus) อันเป็นหลักการตรงกันข้ามกับหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda)

4. หลักการยอมรับการลงทุน (Admission of Investment)

ตามหลักการยอมรับการลงทุน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การลงทุนได้รับประโยชน์และความคุ้มครองตามบทบัญญัติของสนธิสัญญาหรือความตกลงเพื่อส่งเสริมการลงทุนภายในรัฐผู้รับลงทุนที่เป็นภาคีของสนธิสัญญานั้น ทั้งนี้ เหตุผลที่ต้องกำหนดให้มีการยอมรับการลงทุนเสียก่อน เนื่องจากหลักพื้นฐานที่ว่า การลงทุนใด ๆ ที่จะได้รับประโยชน์ และการคุ้มครองตามสนธิสัญญา ควรเป็นการ

ลงทุนที่เป็นประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ลงทุนและรัฐผู้รับการลงทุน โดยทั่วไปสนธิสัญญาเกี่ยวกับการลงทุนนิยามกำหนดรายละเอียดไว้อย่างกว้างเพื่อให้รัฐผู้รับการลงทุนกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์ในการยอมรับการลงทุนด้วยตนเอง ซึ่งมีหลายรูปแบบแล้วแต่รัฐผู้รับการลงทุนจะเป็นผู้กำหนด เช่น กำหนดให้ต้องมีหนังสือรับรองก่อนหรือได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรภายใต้บังคับกฎหมายของรัฐผู้รับการลงทุน เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐผู้รับการลงทุนได้ตรวจสอบประโยชน์ร่วมกันที่ประเทศพึงได้รับ หรือกำหนดให้มีการเสนอโครงการการลงทุนนั้นต่อรัฐบาลของรัฐผู้รับการลงทุนพิจารณา ก่อนหรือกำหนดให้การลงทุนที่จะได้รับประโยชน์และการคุ้มครองตามสนธิสัญญาเป็นการลงทุนที่จดทะเบียนไว้กับรัฐเท่านั้น (โชติรส เพศประเสริฐ, 2545, หน้า 11 – 12)

อาจกล่าวได้ว่า หลักการยอมรับการลงทุนจึงเป็นหลักการที่สะท้อนให้เห็นถึงการสมประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย ทั้งนักลงทุนและรัฐผู้รับการลงทุน เพราะหลักการนี้ได้รับการยอมรับในหน้าที่ของทั้งสองฝ่าย ว่าแต่ละฝ่ายมีหน้าที่และจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างตอบแทนอย่างใดบ้าง หากรัฐไม่ปฏิบัติตามหลักการนี้ เพียงแต่มุ่งหวังว่าจะเป็นผู้ได้ประโยชน์จากการลงทุนแต่เพียงฝ่ายเดียว ก็จะทำให้นักลงทุนจากต่างประเทศเสียความเชื่อมั่นและไม่กล้าเข้ามาลงทุนในโครงการดังกล่าวนี้ได้

5. หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเที่ยงธรรม (Fair and Equitable Treatment)

การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม เป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับอย่างสากลของรัฐผู้รับการลงทุน ในการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศด้านการลงทุนและความตกลงทวิ

ภาคีด้านการลงทุน (Bilateral Investment Treaties : BITs) โดยมีหลักการว่า การลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศในรัฐผู้รับการลงทุนนั้น ควรได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม (Carlos M. Correa, 2004) แต่ยังเป็นที่ยกเถียงกันว่า “การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม” ควรปฏิบัติโดยการตีความตามตัวอักษร (Plain Meaning) ของกฎหมายภายในของประเทศภาคี ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกรณีได้ หรือควรอ้างอิงตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary International Law) ซึ่งมีความเป็นสากลมากกว่ากฎหมายภายในของประเทศภาคี (มุจลินท์ นวลนิม และ ศันสนีย์ แก้วพรสวรรค์, 2553, หน้า 24 – 25)

อาจกล่าวได้ว่า หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเที่ยงธรรมเป็นสิ่งที่รัฐผู้รับลงทุนควรกำหนดไว้อย่างชัดแจ้ง เพราะเป็นการรับประกันว่านักลงทุนจากต่างประเทศจะได้รับการคุ้มครองและปฏิบัติภายในบรรทัดฐานเดียวกันกับนักลงทุนภายในประเทศ หากรัฐให้การปฏิบัติกับนักลงทุนภายในประเทศดีกว่านักลงทุนจากต่างประเทศ ก็จะให้นักลงทุนจากต่างประเทศเสียความเชื่อมั่นและไม่กล้าเข้ามาลงทุนในโครงการดังกล่าวนี้ได้

6. หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ เป็นมาตรฐานการปฏิบัติแบบเปรียบเทียบรูปแบบหนึ่งซึ่งกำหนดให้รัฐผู้รับการลงทุนต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศภาคีคู่สัญญาไม่ด้อยไปกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศตน และประเทศภาคีอาจจะเพิ่มเติมให้การคุ้มครองตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้ ต้องเป็นไปตามหลักการต่างตอบแทน

(Reciprocity) ด้วยก็ได้ หรืออาจกำหนดให้มีการคุ้มครองเฉพาะการลงทุนที่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายภายในของรัฐผู้รับการลงทุนเท่านั้นก็ได้ ทั้งนี้ หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ อาจไม่จำเป็นต้องมีหรือระบุไว้ในความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนก็ได้ กล่าวคือ ประเทศภาคีอาจตกลงร่วมกันไม่ให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในความตกลงเช่นนั้นก็ได้ โดยอาจกำหนดไว้เพียงแค่ว่าประเทศภาคีต้องปฏิบัติตามหลักความยุติธรรมและความเท่าเทียม (Fair and Equitable Treatment) เพื่อเพิ่มความมั่นใจของประเทศภาคีในการเข้าทำความตกลงเท่านั้นก็ได้ แต่อย่างไรก็ดี อาจก่อให้เกิดปัญหาในการตีความได้ว่า รัฐผู้รับการลงทุนได้ให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนของประเทศตน อันถือเป็นการละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศก็ได้ (LawTeacher, 2013)

อาจกล่าวได้ว่า หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเป็นหลักการที่จะต้องมาคู่กับ หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเที่ยงธรรม เพราะตามสาระสำคัญของหลักการนี้ได้ยึดถือการปฏิบัติภายใต้บรรทัดฐานเดียวกันระหว่างนักลงทุนภายในประเทศและนักลงทุนจากประเทศภาคีคู่สัญญาตามหลักความยุติธรรมและความเท่าเทียม

7. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored - Nation Treatment)

หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง เป็นมาตรฐานการปฏิบัติแบบเปรียบเทียบอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่นิยมระบุไว้ในความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน โดยทั่วไปหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งจะมีสาระสำคัญคล้ายคลึงกันกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแต่หลักการปฏิบัติ

เยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง จะกำหนดว่า ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันรัฐผู้รับการลงทุนต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศภาคีไม่น้อยไปกว่าการปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สาม ทั้งนี้ ประเทศภาคีอาจกำหนดขอบเขตการให้ความคุ้มครองตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง เฉพาะการลงทุนที่ได้ทำตามกฎหมายของรัฐผู้รับการลงทุน โดยเพิ่มเงื่อนไขดังกล่าวไว้ในบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง หรือประเทศภาคีอาจจะระบุเพิ่มเติมให้การคุ้มครองตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งเป็นไปตามหลักต่างตอบแทนด้วยก็ได้ ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวอาจมีลักษณะเช่นเดียวกันกับที่กำหนดไว้ในหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (The World Trade Organization [WTO], n.d.)

อาจกล่าวได้ว่า หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง เป็นหลักการที่จะต้องมาคู่กับ หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเที่ยงธรรม เพราะตามสาระสำคัญของหลักการนี้ได้ยึดถือการปฏิบัติภายใต้บรรทัดฐานเดียวกันระหว่างนักลงทุนจากประเทศภาคีคู่สัญญาและนักลงทุนของประเทศที่สามตามหลักความยุติธรรมและความเท่าเทียม

8. หลักมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายระหว่างประเทศ (International Minimum Standard)

หลักมาตรฐานขั้นต่ำระหว่างประเทศ เป็นบรรทัดฐานของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศซึ่งกำหนดการปฏิบัติต่อคนต่างด้าว โดยกำหนดหลักการขั้นต่ำที่รัฐต้องคำนึงถึงในการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติภายในประเทศของตน ในการจัดการกับนักลงทุนต่างชาติและทรัพย์สิน

ของนักลงทุนต่างประเทศ ทั้งนี้ ตามบรรทัดฐานของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ที่สำคัญคือ นักลงทุนต่างชาติย่อมสามารถคาดหวังถึงการเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อนักลงทุนภายในประเทศกับนักลงทุนต่างประเทศ แต่มาตรฐานขั้นต่ำระหว่างประเทศจะกำหนดจำนวนสิทธิขั้นพื้นฐานที่กฎหมายต่างประเทศได้กำหนดไว้ให้รัฐมีหน้าที่ต้องให้สิทธิแก่นักลงทุนต่างประเทศ ซึ่งเป็นอิสระและสอดคล้องกับการปฏิบัติกับนักลงทุนภายในประเทศของตน (Adriana Sánchez Mussi, 2008) อย่างไรก็ตาม John Dugard (2006) เห็นว่าการละเมิดบรรทัดฐานดังกล่าวนี้ ย่อมก่อให้เกิดความรับผิดชอบระหว่างประเทศของรัฐผู้รับลงทุนได้ และอาจเปิดทางให้เกิดการใช้สิทธิคุ้มครองทางการทูต (Diplomatic Protection) แทนนักลงทุนต่างประเทศที่ได้รับความเสียหายจากการเลือกปฏิบัติได้ หากนักลงทุนต่างประเทศหมดหนทางเยียวยาตามกฎหมายภายในรัฐผู้รับลงทุนแล้ว (Exhaustion of Local Remedies) การที่รัฐต่างประเทศได้อ้างสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อเรียกร้องให้รัฐผู้รับลงทุนปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศแก่นักลงทุนต่างประเทศที่มีสัญชาติเดียวกันกับตน ทั้งนี้ ตามกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบัน การใช้สิทธิคุ้มครองทางการทูตยังคงเป็นมาตรการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการคุ้มครองนักลงทุนที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐผู้รับลงทุน

อาจกล่าวได้ว่า หลักมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจาก รัฐต้องคำนึงถึงในการบังคับใช้กฎหมายภายในสำหรับจัดการกับนักลงทุนต่างชาติและทรัพย์สินของนักลงทุนต่างประเทศ หากเพิกเฉยไม่

ปฏิบัติตามหลักการนี้แล้ว อาจทำให้นักลงทุนจากต่างประเทศใช้สิทธิคุ้มครองทางการทูตเพื่อขอให้คุ้มครองความเสียหายจากการกระทำของรัฐได้

9. หลักการต่างตอบแทน (Reciprocity)

หลักการต่างตอบแทน เป็นกฎเกณฑ์ในทางจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานานในทางการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ เป็นกฎเกณฑ์ทางปฏิบัติต่างตอบแทนซึ่งกันและกันระหว่างรัฐกับรัฐ โดยมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะการต่างตอบแทนในทางนิติบัญญัติ เช่น การกำหนดไว้ในกฎหมายภายในว่ารัฐผู้รับการลงทุนจะให้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งแก่คนต่างด้าวเป็นการตอบแทน เมื่อรัฐเจ้าของสัญชาติของคนต่างด้าวนั้นได้ให้สิทธิทำนองเดียวกันกับนักลงทุนของประเทศตนที่ได้ไปลงทุนในรัฐนั้น ๆ 2) ลักษณะการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติทางการทูตหรือสนธิสัญญา เช่น การกำหนดไว้ในสนธิสัญญาว่ารัฐภาคีฝ่ายหนึ่งจะให้สิทธิแก่นักลงทุนของรัฐภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ก็ต่อเมื่อรัฐภาคีอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สิทธิแก่นักลงทุนของประเทศตน และ 3) ลักษณะการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติในพฤติกรรม เช่น การปฏิบัติต่างตอบแทนให้แก่รัฐภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อรัฐภาคีฝ่ายนั้นได้ให้สิทธิแก่นักลงทุนของประเทศตน แม้ในกฎหมายหรือสนธิสัญญาจะไม่ได้ระบุหรือกำหนดเงื่อนไขการต่างตอบแทนนั้น ๆ ไว้ก็ตาม โดยให้พิจารณาเป็นรายพฤติกรรมไป (Young-Joon Mok, 1989)

อาจกล่าวได้ว่า หลักการต่างตอบแทนเป็นหลักสากลในทางการค้า ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับหลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเที่ยงธรรม หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง เพราะมีความมุ่งหวังเช่นเดียวกัน คือ การได้รับการตอบสนอง

ระหว่างกันในการลงทุนเอกชนเดียวกันกับนักลงทุนของประเทศตน ซึ่งต้องสมประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่ายด้วย

10. หลักการเวนคืนกิจการและทรัพย์สินไปเป็นของรัฐ (Nationalization)

หลักการเวนคืนกิจการและทรัพย์สินไปเป็นของรัฐ เป็นการที่รัฐผู้รับการลงทุนใช้อำนาจบังคับโอนสิทธิในทรัพย์สินที่มีรูปร่างหรือทรัพย์สินไม่มีรูปร่างไปนักลงทุนผู้เป็นเจ้าของเดิม ทั้งนี้ กฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบัน ได้รับรองสิทธิของรัฐผู้รับการลงทุนในการโอนทรัพย์สินมาเป็นของรัฐ เพราะถือว่าเป็นสิทธิของรัฐทุกรัฐที่จะกระทำได้อย่างใดก็ได้ หลักอธิปไตยถาวรของรัฐ (Permanent Sovereignty) (โชติรส เพศประเสริฐ, 2545, หน้า 22 – 28) โดยพิจารณาได้จากข้อมติสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (United Nations General Assembly Resolution) เช่น UN General Assembly Resolution 626(VII), 21 December 1952 : Right to exploit freely natural wealth and resources, UN General Assembly Resolution 1314(XIII), 12 December 1958 : Recommendations concerning international respect for the rights of peoples and nations to self-determination, UN General Assembly Resolution 1803(XVII), 14 December 1962 and 2158(XXI), 25 November 1966 and 3171(XXVIII), 17 December 1973 : Permanent sovereignty over natural resources, UN General Assembly Resolution 3201 (S-VI), 1 May 1974 : Declaration on the Establishment of a New International Economic Order หรือ UN General Assembly

Resolution 3281(XXIX), 12 December 1974 : Charter of Economic Rights and Duties of States เป็นต้น ล้วนแต่ได้ยอมรับในหลักการการโอนทรัพย์สินของนักลงทุนต่างประเทศมาเป็นของรัฐผู้รับการลงทุน ภายใต้เงื่อนไขปฏิบัติแห่งจารีตประเพณีกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐผู้รับการลงทุนจะต้องปฏิบัติ ได้แก่ 1) ต้องทำเพื่อประโยชน์มหาชน (Public Purpose) 2) ต้องไม่เลือกปฏิบัติ (Non - Discrimination) 3) ต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหาย (Compensation) และ 4) ต้องกระทำภายใต้กระบวนการทางกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ (วิศิษฐ์ ธนากรเมธา, 2540, หน้า 126)

อาจกล่าวได้ว่า การเวนคืนกิจการ และทรัพย์สินไปเป็นของรัฐเป็นสิ่งที่นักลงทุนจากต่างประเทศไม่ต้องการให้เกิดขึ้นที่สุด เนื่องจากทำให้เกิดความเสียหายต่อการลงทุนของตน แต่อย่างไรก็ดีตามมติสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับยอมรับถึงการมีอยู่ของหลักการนี้บนพื้นฐานของหลักอธิปไตยถาวรของรัฐ แต่จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขจารีตประเพณีกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐผู้รับการลงทุนจะต้องปฏิบัติตามดังกล่าวข้างต้นต่อนักลงทุนด้วยเช่นกัน

ขอบเขตละสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

1. ขอบเขตเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการลงทุน

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2561 ก และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2561 ข) ได้ประกาศมาตรการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยกำลังให้พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัด

ระยอง เป็นเขตส่งเสริมการลงทุน โดยแบ่งเป็น 3 เขต ได้แก่ เขตส่งเสริมเพื่อกิจการพิเศษ เขตส่งเสริมเพื่อกิจการอุตสาหกรรมเป้าหมายตามที่คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกประกาศกำหนด และนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม นอกจากนี้ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนยังได้กำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนที่ประสงค์จะได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรการส่งเสริมการลงทุนนี้ จำเป็นต้องมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หรือศูนย์ความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ตามรูปแบบความร่วมมือที่กำหนด ได้แก่ ความร่วมมือในโครงการ Talent Mobility, Work – integrated Learning (WiL) สหกิจศึกษา ทวิภาคี โครงการอาชีพพิเศษในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือความร่วมมือเพื่อพัฒนาบุคลากรไทยในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ทั้งนี้ กรณีกิจการที่มีเงื่อนไขด้านการพัฒนาบุคลากร เป็นเงื่อนไขพิเศษในการพิจารณาอนุมัติให้การส่งเสริม เช่น กิจการศูนย์บ่มเพาะนวัตกรรม (Innovation Incubation Center) เป็นต้น จะไม่สามารถนำส่วนที่ดำเนินการตามเงื่อนไขของประเภทกิจการมานับเป็นการดำเนินการตามเงื่อนไขความร่วมมือตามมาตรการส่งเสริมนี้ได้

2. สิทธิประโยชน์จากการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ตามพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดกรอบการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกนั้น ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่นักลงทุนจะได้รับจากการลงทุนภายใน

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกไว้อย่างชัดเจน โดยมีสิทธิประโยชน์หลายประการ ได้แก่ สิทธิในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในการประกอบกิจการหรือห้องชุดเพื่อประกอบกิจการหรืออยู่อาศัย สิทธิในการนำคนต่างด้าวเข้ามาและพำนักอยู่ในประเทศ สิทธิในการที่จะได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากร สิทธิในการทำธุรกรรมทางการเงิน สิทธิในการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรทั้งหมดหรือบางส่วน สิทธิในการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมแลกเปลี่ยนเงินทั้งหมดหรือบางส่วน สิทธิในการใช้เงินตราต่างประเทศชำระค่าสินค้าหรือบริการระหว่างผู้ประกอบการ สิทธิในการรับรองใบประกอบวิชาชีพที่ได้รับมาจากประเทศที่กำหนดให้สามารถใช้ได้โดยอนุโลม และสิทธิอื่น ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย และกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560 ได้ให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมเฉพาะอุตสาหกรรมเป้าหมายเท่านั้น กล่าวคือ ต้องเป็นอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของประเทศสร้างประโยชน์อย่างสูงต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ และสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างยั่งยืน โดยต้องเป็นอุตสาหกรรมประเภทใหม่ที่ไม่เคยมีการผลิตหรือการให้บริการในประเทศมาก่อน หรือเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีใหม่หรือใช้ความรู้ในการผลิตขั้นสูงเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรม (พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความ

สามารถ ในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560 มาตรา 3) ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่ได้บัญญัติครอบคลุมไปถึงเขตส่งเสริมเพื่อกิจการพิเศษ และนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 อีกฉบับหนึ่ง เพื่อจะได้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ครอบคลุมทุกเขตส่งเสริมตามพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561

โดยที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ได้กำหนดให้ ผู้ได้รับการส่งเสริมแต่ละราย อาจได้รับสิทธิและประโยชน์แตกต่างกันได้ โดยให้พิจารณาจากความจำเป็น ความคุ้มค่า และประโยชน์ในการส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ โดยคณะกรรมการนโยบายจะเป็นผู้อนุมัติให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับสิทธิและประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ได้แก่ 1) สิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน แต่ไม่รวมถึงการได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล 2) สิทธิและประโยชน์ในการได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 24 และ 3) สิทธิและประโยชน์ในการได้รับเงินสนับสนุนจาก กองทุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย ส่วนสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 (แก้ไขเพิ่มเติม) ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2560, หน้า 5 – 6) ได้แก่ 1) สิทธิและประโยชน์ทางภาษี เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นระยะเวลา 8 ปี หรือ 13 ปี แล้วแต่กรณีตามมาตรา 31, 31/1 การยกเว้นอากรเครื่องจักรตามมาตรา 28 การยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับของ

ที่ผู้ได้รับการส่งเสริมนำเข้ามาเพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการทดสอบที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 30/1 การยกเว้นอากรวัตถุดิบผลิตเพื่อส่งออก อากรขาเข้าไม่เกินร้อยละ 90 ของอัตราปกติ สำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้าเพื่อใช้ผลิต ผสม หรือประกอบในกิจการตามมาตรา 30 เป็นต้น 2) สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การอนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาเพื่อศึกษาสู่ทางการลงทุน การอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน การอนุญาตให้ส่งออกซึ่งเงินตราต่างประเทศ การอนุญาตให้นำช่างฝีมือและผู้ชำนาญการ รวมถึงคู่สมรสและบุคคลซึ่งอยู่ในอุปการะของบุคคลดังกล่าว ให้เข้ามาพำนักและทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การจัดตั้งเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาเมืองให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาค และรองรับการลงทุนอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งจะสนับสนุนการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนด้วย นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งพบว่า มีหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายในระดับสากลอยู่หลากหลายหลักการ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายนักลงทุนและรัฐผู้รับลงทุน หรือเป็นประโยชน์เฉพาะรัฐผู้รับลงทุน

แต่เพียงฝ่ายเดียว เช่น หลักการเวนคืนกิจการและทรัพย์สินไปเป็นของรัฐ (Nationalization) เป็นต้น ทั้งนี้จากการศึกษายังพบว่า หลักการต่าง ๆ ล้วนแต่มีเงื่อนไขการปฏิบัติและบังคับใช้ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างสากลทั้งในรูปแบบของกฎหมายระหว่างประเทศและจารีตประเพณีทางการค้าระหว่างประเทศทั้งสิ้น การที่รัฐจะปฏิบัติให้นอกเหนือจากหลักปฏิบัติดั้งเดิม อาจก่อให้เกิดการขาดความเชื่อมั่นในการลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายโดยรวมทั้งโครงการได้

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาถึงหลักการทางกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน พบว่ามีหลักการสากลที่สำคัญหลายประการที่รัฐบาลไทยในฐานะรัฐผู้รับการลงทุนพึงปฏิบัติโดยเคารพจารีตประเพณีกฎหมายระหว่างประเทศ ที่สำคัญ เช่น หลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda) หลักการต่างตอบแทน (Reciprocity) หลักการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเที่ยงธรรม (Fair and Equitable Treatment) หลักสุจริต (Good Faith) เป็นต้น ซึ่งหลักการเหล่านี้มีลักษณะเป็นการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติระหว่างประเทศภาคีสัญญา ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการลงทุนในสนธิสัญญาทวิภาคีส่งเสริมการลงทุนใด ๆ ทั้งสิ้น ฉะนั้น รัฐบาลไทยจึงมีหน้าที่ปฏิบัติตามจารีตประเพณีสากลเท่านั้น การใดที่ให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนภายในประเทศก็ควรให้สิทธิประโยชน์เช่นนั้นแก่นักลงทุนต่างประเทศด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อันเป็นกฎหมายแม่บทจัดตั้งเขตเศรษฐกิจนี้ รวมถึง กฎหมายว่าด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย และกฎหมายว่าด้วยการ

ส่งเสริมการลงทุน ซึ่งพบว่า นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายหรือลงทุนในกิจการที่รัฐกำหนด ล้วนได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเช่นเดียวกัน โดยมีได้เลือกปฏิบัติจากเชื้อต่างแต่ประการใด อันเป็นไปตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ซึ่งเป็นหลักสากลที่นานาอารยประเทศใช้อยู่ ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวยังส่งเสริมบรรยากาศของการลงทุน และเป็นการเชิญชวนให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนมากขึ้น โดยการให้สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษีแก่นักลงทุนต่างประเทศหลายประการ เช่น การอนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาเพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุนและทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน การอนุญาตให้ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน และการได้รับยกเว้นหรือผ่อนผันไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายในบางฉบับ เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนที่รัฐบาลไทยคาดหวังผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย หรือในกิจการที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง หรือในกิจการที่กำหนด โดยการอำนวยความสะดวกและเสนอสิทธิประโยชน์เพื่อจูงใจนักลงทุน โดยเฉพาะนักลงทุนต่างประเทศ ให้เข้ามาลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังไม่พบบทบัญญัติลักษณะตามหลักการเวนคืนกิจการและทรัพย์สินไปเป็นของรัฐ (Nationalization) ในกฎหมายว่าด้วยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อันจะยิ่งช่วงสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุนต่างประเทศ รวมถึงนักลงทุนในประเทศให้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2555). *หลักสุจริตและเหตุผลเหนือความคาดหมายในการชำระหนี้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ. (2560). คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 2/2560 เรื่อง การพัฒนา
ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
- จุมพต สายสุนทร. (2546). *กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จุมพต สายสุนทร. (2553). *รายงานการศึกษาระดับสมบูรณ เรื่อง หนังสือสัญญาระหว่างประเทศที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา*. กรุงเทพฯ : บริษัท มิสเตอร์ก๊อบบี้ (ประเทศไทย) จำกัด.
- โชติรส เพศประเสริฐ. (2545). *สนธิสัญญาส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างไทย – จีน : วิเคราะห์ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560
- พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520, (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534, (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544, (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2560
- พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2556). *หลักสุจริตในระบบกฎหมาย*. *จุลนิติ*, 10(6), 43–55.
- แพรวไพลิน วงษ์สินธุวิเศษ และ ณัชพล จรุงพิพัฒน์กุล. (2560). *Middle Income Trap: กับดักเศรษฐกิจที่รอการก้าวข้าม*. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/643029>
- มุกลินท์ นวลนิ่ม และ ศันสนีย์ แก้วพรสวรรค์. (2553). *ความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของไทย (BITs) : พันธะและนโยบาย*. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- วิศิษฐ์ ธนากรเมธา. (2540). *การคุ้มครองการลงทุนต่างชาติโดยผ่านสนธิสัญญาทวิภาคี (BIT)*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ศิวรัตน์ เล้าประเสริฐ. (2538). *ความคุ้มครองทางการทูตแก่ผู้ลงทุนต่างชาติภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2560). *คู่มือการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2561 ก). ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 6/2561 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2561 เรื่อง มาตรการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2561 ข). ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 8/2561 ลงวันที่ 14 กันยายน 2561 เรื่อง การผ่อนผันหลักเกณฑ์ที่ตั้งสำหรับกิจการเป้าหมายในเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation หรือ EECi) ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 6/2561

- สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง. (2559). *มติคณะรัฐมนตรี 28/6/2559*. เข้าถึงได้จาก http://www.ofm.mof.go.th/images/stories/pdf/98907_590628.pdf
- สุจิตรา ใจเอื้อ. (2559). การตกไปแห่งรากฐานของสัญญา. *วารสารธรรมศาสตร์*, 35, 130–142.
- Adriana Sánchez Mussi. (2008). *International Minimum Standard of Treatment*. Retrieved from <https://asadip.files.wordpress.com/2008/09/mst.pdf>.
- Bernardo M. Cremades. (2012). *GOOD FAITH IN INTERNATIONAL ARBITRATION*. Retrieved from <https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.co.th/&httpsredir=1&article=1783&context=auilr>
- Carlos M. Correa. (2004). *Bilateral Investment Agreements: Agents of new global standards for the protection of intellectual property rights?* Form to <https://www.ictsd.org/sites/default/files/downloads/2008/08/correa-bits-august-2004.pdf>
- John Dugard. (2006). *Articles on Diplomatic Protection*. Retrieved from <http://legal.un.org/avl/ha/adp/adp.html>
- LawTeacher. (2013). *The national treatment standard*. Retrieved from <https://www.lawteacher.net/free-law-essays/international-law/the-national-treatment-standard.php?vref=1>
- The World Trade Organization (WTO). (n.d.). *Principles of the trading system*. Retrieved from https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm
- Vienna Convention on the Law of Treaties 1969*
- Young-Joon Mok. (1989). *The Principle of Reciprocity in the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958*. Retrieved from <https://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1687&context=jil>